

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxe de abonament se simit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE OATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Lipsa de religiositate.

Sub acest titlu^{sc} se scrie în »Drapelul« din Lugoj următoarele:

»Zilele trecute și-a ucis, la Lugojel, fiul pe tata din cauza unor divergențe de avere. Din acest trist prilej ne scrie un fruntaș din partea locului următoarele reflexii de actualitate, pe cari le reproducem întocmai în întregime, ca material demn de a i-se da cât mai mare atențiune:

»Nu ar mai trebui să se publice prin ziarele noastre fapte înfiorătoare, dar poate că și din rău, poate ești un bine. În comuna noastră Lugojel, acum a doua oară, s'a întâmplat o patricidere, adică fiul omoară pe tatăl său. E înfiorător acest lucru și am mai amintit la cazul prim întâmplat, că cauza este numai lipsa de religiositate. În școlile noastre nu se propune religia după adevăratul ei înțeles, ci numai după formă. Eu privesc toată religia propusă prin școale ca o nucă, în care nu este sâmbure. Nu este destul a ști poruncile lui Dumnezeu, cele 10; aceea e ca și nimica, dacă nu se explică adevăratul lor înțeles. A V-a poruncă, dacă ar fi explicată așa cum trebuie și a VI-a poruncă, apoi n'ar fi numai fraza aceea goală, pe care poate numai preotul sau catihetul o pricepe propunându-i-se prin școalele-mai înalte cu deadinsul, ci ar trebui să i-se samene în inima copilului; cine și ce-i pentru el tata și mama. Este drept, că amândouă aceste cazuri întâmplate la Lugojel, au fost eșuate de oameni veniți din alte părți și așa cel dintâi din Belinț, iar cest de-al doilea din Șeitin de lângă Arad. Cest din urmă de confesiunea gr-catolică. După aceste deduc eu, că poate prin alte locuri se propune religiunea prin școale foarte slab, sau nicidecum. Și în comuna noastră s'au întâmplat cazuri de omucidere, însă nu în familie, și aceasta e destul de înfricoșat, când omul mai rău ca o fiară sălbatică, se repede asupra semenului său să-i verse sângele. Noi comba'em, la toate ocaziunile, aceste lucruri și trebuie să le și stărpim. Las la judecata D-voastră, dacă voiți a publica în ziarul nostru iubit »Drapelul« acest mic avertisment, căci se prea poate, că cetindu-se acest fapt înfiorător, se vor înfioră până'n adâncul inimii și a'lii, și vor povestii mai departe

și altora, ca să nu se întâmple și pe alte locuri astfel de lucruri neomenesti. Numele familiei din chestie e: Petru Neamțu și fiul său.

Cine a urmat cu atențiune activitatea consistoarelor noastre a putut observa o preocupare deosebită de religiositatea credincioșilor nostri și de propagarea ei prin toate mijloacele pastorale. Între acestea ocupă loc de frunte organizarea catehizării. S'au dat circulare, s'au desbătut chestia în conferințele preoțești și învățătořești, s'au facilitat tipărirea manualelor catihetice și a cărților de rugăciuni, mai curând însuși sinodul episcopesc a luat demersuri pentru o mai intensivă și sistematică catehizare în școlile medii, adică oficialitatea a luat cele mai extinse măsuri pentru propagarea spiritului religios-moral între tinerime. Dar par'că toate aceste n'au avut până acum rezultatul dorit, nu putem vorbi încă de o renouire sufletească. Mărturia ei sunt coloanele acestei reviste și discuțiile noastre orale, că am simțit și simțim lipsa unei vieți interne sufletești. Trebuie să recunoaștem, că dezvoltarea catehizării n'a mers paralel cu dezvoltarea disciplinei profane în școală, de aici provine lacuna aceea mare în sufletul tinerimei, despre care atâta se scrie și vorbește pe socoteala neglijării oficiului învățătoresc al preoției. Toți văd ignoranța, indiferentismul religios la noi în comparație cu credința vie a fiilor altor biserici, dar nimeni nu-și știe da seamă de adevărata pricină.

Incontestabil, că preoția noastră se dedă greu la catehizare. Atâta a fost acest oficiu învățătoresc al preotului neglijat, pus de pe un umere pe altul, înțeleg punerea lui pe umerii învățătorilor, după aceea repunerea pe umerii preotului, apoi litigiul capabilității, încât însuși oficiul nici până acum n'a ajuns d'a binele la stabilitate. Stabilitatea aceasta trebuie să o fixăm definitiv și indiscutabil, că datoria de a catehiza este a preotului.

Unde e stabilită în sufletele preoților datoria de a catehiza, acolo să discută chestii catihetice în reviste și adunări, să scriu manuale de catehizare, cărți de rugăciuni și de cuprins religios peste tot, să face propaganda de popularizare a chestiunilor religioase morale. Fără de aceasta stabilire a datoriei de catehizare în sufletele preo-

tilor impetuoasă cu cunoștința temeinică a catehizării zadarnice vor rămâne toate normele administrative.

Multă vreme va avea preotul să facă ogorul în pământul înțelenit de vițiile spiritului modern, călcat de bătăturile propagandei antireligioasă, împietrit de superstiții, până ce va face din el pământ roditor, precum zice învățătorul lumii, M. Hristos. Cu cât vor fi mai mulți lucrători în acest ogor, cu atât mai în grabă se va face pământul roditor, simțul comun religios accesibil pentru cuvântul lui Dumnezeu.

Paricidiile acele cu toate ororile zilnice, sunt efluxul unui simț comun religios, a virtutei aceluia materialist din care Zola și-a scos prototipurile paricizilor din Lugojel. Până când va exista într-o societate principiul materialismului ca scop al vieții, vor fi paricizi. Dela fruntașii nostri cari să interesează de sufletele cele scumpe ale credincioșilor nostri cerem, să între în lupta de combatere a aceluia spirit materialist, prin popularizarea vieții morale, în conferențe, în ziaristică, în societăți ortodoxe, ca să se creeze și și din afară simțul comun religios, pământul roditor, fără de care sămânța cea bună a preotului piere. E semnul vremii, că și fruntașii din afară simțesc dezastrul moral produs de materialism și și tind mâna lor ajutoare către preot, că până acum lăpădături lumii am fost, cum zice apostolul Pavel.

Războiul va însălbăteci tot mai mult moravurile. Deja să ivesc fenomenele lui înspăimântătoare, sunt cazuri când soția și socrimea nu-și mai primește bărbatul rănit fără un picior ori în alt chip făcut incapabil de lucrul greu de mai înainte, pe cuvânt că ea nu s'a măritat după un neputincios de unde vor urma divorțurile și distrugerea vieții familiare. Vine apoi lupta de moșteniri după cei rămași morți pe câmpul de războiu. Lăpădarea orfanilor, cari în lumea materialistă constituie un greumânt material. Aici, în iadul acesta pământesc va amuți chemarea lui Hristos: »Lăsați să viie pruncii la mine, că a unora ca aceștia este împărăția cerurilor«.

Da, simțim și noi preoții marea răspundere ce o avem pentru mântuirea sufletelor celor scumpe ale credincioșilor nostri. Simțim și noi, că ne-a aflat slab înarmați nenorocirile mari ale războiului și cu un simț comun sfâșiat de indiferentism și ignoranță. Dar nu e acum vremea de recriminări, ci de lucru. Lucrul însă este mare și oficiul apostolesc consumat de îngrijirea sufletească în particular și de slujba altarului. Sfinții apostoli năpădiți de lucrul cel mare al slujbelor altarului au instituit lângă sine bărbați aleși pioși pentru slujba meselor săracilor, adică pe diaconi.

Așa chemăm și noi la diaconie socială la slujba maselor, pe toți acei bărbați aleși cari poartă în inimă idealul creștinătății, să stea în ajutorul preoțimei prin exemplul vieții lor creștinești și prin ajutorul renoirii sociale pe temelile creștinătății, pe cari nici porțile iadului nu le vor birui.

Copiii.

Acele ființe, cari picură prin drăgălașia și nevinovăția lor adevărat balzam răcoritor pe inimile noastre obosite de grijile existenței și de răutatea oamenilor sunt: copiii. Iată ce zice marele scriitor Emerson despre copilași: »Mănușele lor sunt mai irezistibile decât ale unui ostaș, pe buzele lor troenează o mai mare putere de convingere, decât au avut-o aceasta Chatam și Pericle în floarea bărbăției lor. Strigătul lor neprefăcut, plânsul lor înecat, obrăjorii lor uzi de lacrimi înmoaie toate inimile și provoacă o așa bogată compătimire. Despoții cei micuți pretind și cer atât de puțin, încât toată mintea și întreaga natură e pe partea lor. Neștiința lor e mai fermecătoare decât toată știința, micile lor păcate sunt mai prețioase decât toate virtuțile«.

Mijlocul prin care ne poate soartea mai ușor împacă pentru multele-i lovituri este dăruirea unor copii sănătoși și cuminiși. Nimeni nu a muncit, răbdat și suferit degeaba, dacă copiilor săi le-a dat cunoștințe temeinice, experiențe prețioase o creștere corectă și astfel le-a făcut drumul vieții mai neted, mai scutit de dureri și desamăgiri. Că ce drăgălași și nevinovați sunt copiii aceasta o vedem din purtare Mântuitorului lumii față de dânșii. »Lăsați copiii să vină la mine« zice domnul nostru Isus Christos și îi pune pe dânșii ca model de curățenie și iubire. »Adevăr zic voauă: De nu vă veți întoarce și nu vă veți face ca pruncii, nu veți intra în împărăția cerurilor« (Matei c. 18. v. 3).

Acolo unde oamenii se lapădă de adevărata viață și se prefac tot mai mult în sclavii deșertăciunilor lumesti încetează treptat iubirea și grija față de copii și cu ei bine înțeles și cea mai mare mângâiere a vieții. Vremurile grozave ce le trăim ne îndatorează să dedicăm o atențiune îndoită vlăstarelor omenești. Roadele sângelui vărsat pe atâtea câmpuri de război și »pacea și buna înțelegere cu toții« ce va rezultă din sguduirea sufletească de astăzi, ei, copiii le vor culege. O nouă lume va condiționa o nouă creștere mai rațională și mai naturală decât cea de astăzi. Cei mai mulți copii, cari se nasc pe lume se aseamănă cu semințele curate ce au căzut în spini cari crescând le înădușe. Să vedem cum stăm noi cu copiii. Matriculele botezațiilor și ale ră-

poșiilor de prin bisericuțele satelor noastre ne servesc în privința aceasta cu dovezi foarte triste. Atâtea ființe drăgălașe înghite pământul în tot anul în satele noastre. Mortalitatea copilașilor pe sate în măsură destul de mare este de sigur urmarea ignorării a oricărei igiene din partea țaranului și a țărâncii noastre. Însă dacă voim să fim dreți trebuie să recunoaștem că aceia cari au făcut și fac și astăzi poporul de jos inaccessibil adevărilor mai noi ale experienței și științei omenești suntem noi cărturarii. Noi am fost și suntem aceia, cari la toate ocaziunile îmbetăm poporul cu lauda obiceiurilor noastre, fără să ne dăm seama că ce vorbim. Cultura omenească ori vrem ori nu vrem noi merge înainte și fatalmente clădește lucruri și concepțiuni vechi. Trecutul pe orice teren al vieții este bine să-l privim cu ochi critici și să nu-l primim pe de-a 'ntregul, pentru că strămoșii noștri oricât ar fi fost ei de glorioși au fost oameni chiar așa cu greșeli și expuși rătăcirii ca și noi fiii lor de astăzi. Deci numai de aceea să primești de bună o concepție fiindcă e din bătrâni nu e lucru laudabil, pentru că și în vechime ca și astăzi alătura de înțelepciune a mers rătăcirea. Țărâncă noastră, ca să amintim un singur fapt, își crește copiii chiar așa ca străbunică-sa, așa că din cea mai curată iubire de mamă își împinge copilașul către mormânt. Știința medicală de astăzi pătrunde tot mai mult în felul de a fi a copilului și scoate adevăruri nouă la suprafață ce privește nutrirea și îngrijirea peste tot a copilului, dar țărâncă noastră nu știe nimic despre acestea și nimenea nu își ia ostăneala să i-le facă cunoscute, dincontră, tot mereu i-se suflă la ureche cuvintele magistrale: »Să ținem morțiș la obiceiurile din bătrâni«. Noi avem un nemărginit respect față de munca culturală de sus, dar nu știm ce va plăti dânsa dacă poporul nostru de jos e lipsit de cunoștința celor mai elementare adevăruri atât de necesare pentru viață. Cum ar fi cu puțință să se aleagă dintr'un copilaș ținut în cele mai greșite condițiuni igienice, în cea mai fragedă vârstă, la vremea sa om teafăr la corp și la suflet, care să poată face față tuturor greutăților vieții de astăzi. De aceea cerem popularizarea igienei peste tot și în special a igienei copiilor cât mai grabnic. Pentru că e cert ca un popor care nu-și crește copii sănătoși, nu poate lega nici o speranță de vremuri mai bune.

Tot așa e de o arzătoare lipsă actuală popularizarea celor mai de seamă principii de creștere. Pedagogii germani se plâng încontinuu, că industria și comerțul au o tot mai mare putere disolvantă asupra familiei, mama și tata angajați toată ziua la lucru, nu mai au vreme să se ocupe cu creșterea copiilor, așa că școala,

169
fără o viață familiară, samănă înzadar. Stând lucrurile așa, germanii își dau silința să suplinească viața familiară prin fel și fel de instituțiuni auxiliare. Nici la noi nu stau lucrurile mai bine în privința familiei ca factor educator. Țăranul și țărâncă noastră întreaga ziulică sunt ocupate cu vitele și munca câmpului, așa că creșterea copiilor e lasată în voia întâmplării. Economul nostru dela sate în urma necunoștințelor sale leagă fericirea copiilor de așa credințe greșite și nici ideie nu are că a crește copii cum se cade este un meșteșug deosebit. Nu l'a învățat nimeni în privința aceasta mai temeinic niciodată.

Un distins pedagog german zice că învățătorul ori cărei școale trebuie să se intereseze oare copiii lui de școală au nutremânt îndestulitor, oare nu sunt ei folosiți la lucru acasă și oboșiți prin aceasta înainte de a veni la școală, oare au ei locuința cum se cade pentru că toate aceste împrejurări vor hotărî în mod considerabil succesul învățământului.

Dar oare noi întrebăm copiii noștri, când vin la școală, că nu sunt rupți de foame, oboșiți de lucru și înfrigurați. Dară! dacă nu știu, noi nu-i întrebăm de durerile lor de acasă, ci facem proces scurt, le punem băte la spinare.

De fapt suntem un popor la cari copiii sufar extrem de mult, toate greșelile și ignoranța noastră o plătesc copiii cu sănătatea și fericirea lor.

Nu e destul deci să știe pedagogie numai profesorii cu diplomă, ci noi toți, și mai ales țăranul nostru și el este obligat să cunoască și să respecteze principalele adevăruri ale educației. Datorința cea mai de căpetenie a noastră a surtucarilor este deci să-l inițiem în tainele creșterii copiilor. Să nu propunem în școalele noastre numai porunca cincea, ci și cuvintele Mântuitorului lumii, care a sângerat pe cruce pentru răscumpărarea noastră din întunec: »Iară cine va scandaliza pe unul din cei mici, cari cred în mine, mai de folos îi este, ca să-și spânzure o peatră de moară la grumazul lui și să se înnece în adâncul mării« (Matei c. 18, v. 6).

fm.

Pro memoria.

Prinosul corpului profesal din Brașov, adus memoriei directorului Virgil Onițiu.

Dela direcțiunea școalelor secundare române gr. or. din Brașov primește „Gaz. Trans.“ spre publicare următorul comunicat:

Conferența profesorilor dela școalele secundare române gr. or. din Brașov, ținută în 16/29 oct. a. c. la orelele 3 d. a., apreciind în toată mărimea sa pierderea ce au îndurat-o ei și școala românească prin trecerea la cele eterne a luminatului, nobilului și neobositului lor director Virgil Onițiu: sufletul și mân-

dria lor, — ca un prinos de adâncă și vecinică recunoștință pentru meritele deosebite ce și-a câștigat în serviciul acestor școli atât ca profesor cât și ca director vreme de 25 de ani hotărăște în unanimitate următoarele:

1. Să se aranjeze în amintirea regretatului defunct o ședință comemorativă, cu scopul de a evidenția și pentru publicul mare superioarele sale calități și merite, — individualitatea sa.

Executarea acestei hotărâri se încredințează dlor G. Dima, dr. I. Blaga A. Banciu.

2. Considerând rara stăruință și munca îndelungată și gratuită depusă de directorul Onițiu întru înflințarea, sporirea și administrarea fondului „Masa studenților”, conferența, convinsă că votul său exprimă dorința tuturor celor cari au contribuit vr'odată la augmentarea acestui fond, hotărăște, ca întregul fond să poarte pe viitor numele: „Masa studenților — Virgil Onițiu”, rămânând ca toate fondurile speciale să și păstreze și de acum înainte numele lor și să se administreze și pe viitor separat.

3. Dându-și seamă de valoarea ideilor sale pedagogice, cari l-au călăuzit în conducerea, perfecționarea și înălțarea continuă a acestor școli — idei, cari din norocire, în mare parte ne-au rămas ca o moștenire prețioasă în educatoarele sale cuvântări, rostite la diferitele ocazii de pe tribuna sălei festive, căreia totdeauna a știut să-i dea un nimb sărbătoreț atât prin avântul idealismului ce vibră în aceste vorbiri cât și prin forma cuceritoare în care își stăia turna ideile nobile, — conferența hotărăște ca toate aceste cuvântări să le adune și să le publice în volum, pe cheltuiala „Fondului Coresi”, ca astfel, să poată ajunge la îndemâna fiecărei intelectuale cu durere de inimă pentru progresul neamului, această oglindă de orientare în viața complex a școlii românești, cu toate năcăzurile și defectele ei, dar și cu arătarea căilor și mijloacelor de remediare.

Promovând răspândirea acestor idei, realizării cărora și-a închinat cei mai frumoși ani ai vieții sale atât de fecunde, pregătim triumful lor și prin triumful lor li ridicăm cel mai trainic monument, ce se poate ridica unui muritor.

Executarea acestei hotărâri se încredințează dlor N. Bogdan, A. Banciu și dr. Lacea.

4. Va rugă onorata eforie școlară, ca aceasta să-i comande pe cheltuiala sa, la un pictor reputat portretul pe sama salei festive a școlii. Un al doilea portret al defunctului îl va comanda corpul profesorilor, pe cheltuiala fondului „mesei studenților”, pe sama lăcașului în care e adăpostită această masă, ca toți cei cari beneficiază de ajutorul ei, să aibă neconținut înaintea ochilor pe vrednicul întemeietor al acestei instituțiuni umanitare, ca o pildă rară pentru alții.

Vieța creștină.

— Insemnări. —

(Urmare)

Influența familiei, a școlii și a societății asupra stării sufletului nostru.

Sănătatea și dezvoltarea corpului nostru, precum am învățat mai înainte, depinde dela calitatea cea bună a locuinței, a îmbrăcămintei și a nutreimântului, apoi dela muncă și odihnă folosite cu măsură dreaptă și cuminte. Nu mai puțin își are însă și sufletul condi-

ționile sale de progres și înflorire. Factorii, cari hotărășc mersul sufletului nostru sunt: familia, școala și societatea.

Familia.

Sub cuvântul familiei înțelegem noi pe tata, mama și copiii lor. Tata și mama agonisesc cele de lipsă pentru susținerea lor și a copiilor și tot ei au datorința, de a-și crește copiii în cinste și cu frica lui Dumnezeu. Copiii, dupăcum ne spune a V-a poruncă dumnezească, sunt datori, să cinstească pe părinți și să se supună lor dacă vreau să le fie bine și să trăiască mulți ani pe pământ. Vârsta cea mai însemnată din viața noastră este copilăria, fiindcă atunci ni-e și corpul și sufletul în creștere, ele sunt ca ciara caldă și iau forma acelor gânduri și sentimente pe cari le imprimă tata și mama. Pomșorul sădit la loc bun, îngrijit și curățit la vreme de omide se desvoaltă în copac frumos, copilul datat de micuț din partea părinților la curățenie, cinste și lucru, devine un om plăcut și folositor tuturor din jurul său. Însă dacă părinții sunt niște oameni păcătoși și stricați, cari vorbesc și săvârșesc fapte urite, necinstind pe Dumnezeu și copiii, dacă nucumva Dumnezeu din bunătatea lui cea nesfârșită nu-i îndreaptă pe altă cale, ei urmează părinților lor, sufletul din fragedă copilărie se scârbește și se umple de sticăciuni și înclinări rele, iar corpul lor să veștezește. Dumnezeu nu pedepsește numai pe copii cei răi, ci și pe părinții cei răi, căci zice apostolul Pavel: „Și voi, tătânilor nu întârîtați la mânie pe copiii vostri, ci creșteți-i în învățătura și înțelepciunea lui Dumnezeu. (Efeseni, cap. 6. v. 4). Casa părintească este pentru oameni aceea, ce sunt rădăcinile la pomi, din rădăcini tari și sănătoase răsar pomi trainici, iar din casele părintești, în cari domnește dragostea de lucru, cinstea și frica lui Dumnezeu, ies oameni cinstiți sănătoși și muncitori. Fericit se poate numi omul acela, care a avut norocul să și petreacă copilăria și tinerețile în o casă părintească, unde s'au cultivat toate virtuțile frumoase și au avut părinți drepti și cu frica lui Dumnezeu. Nefericit însă va fi copilul acela toată viața sa, care a avut nefericirea, să și petreacă cele mai frumoase zile ale sale în o casă părintească, băntuită de toate păcatele și a avut niște părinți nedrepti și păcătoși. Vieța familiară curată și sfințită prin darurile lui Dumnezeu a fost și va fi cea mai prețioasă comoară a popoarelor.

Școala.

Asemenea familiei are și școala o adâncă influință asupra cursului vieții noastre. Ai carte, ai parte, zice un cuminte proverb românesc, voind să însemne cu aceste cuvinte folosul cel mare al școlii. Omul pelângă sănătate și avuție are lipsă și de înțelepciune. Ca să isbutești în viață și să fii apărut de multe rele, îți trebuie o seamă de cunoștințe și experiențe, cari se câștig în școală. Cine nu știe scrie, citi și socoti bine în viață va rămânea în urma oamenilor, cari cunosc meșteșugurile acestea și vor avea să sufere multe pierderi. În școală învățăm disciplină, care constă din supunerea voinții noastre voinții dlui învățător, care face ordine și dreptate între elevi. Cine învață în școală bună și înduială, supunere și respectarea drepților va fi mai târziu în viață stimat și prețuit de semenii săi. Lucrul cel mai însemnat, ce-l învățăm la școală este munca. Copilul, care se îndatinează, să și învețe lecțiunile în toată ziua și e pregătit totdeauna, privind omul drept în ochi, cu conștiința liniștită și în viață mai târziu va fi totdeauna un om vrednic și de folos. Oamenii cei mai însemnați au devenit chiar

prin școală însemnați, iar popoarele, cari azi merg în fruntea culturai, prin școală și-au cucerit locurile cele dintâi.

Societatea.

Dupăce eșim din școală și ne-am ajuns maturitatea corporală și spirituală, intrăm în rindul oamenilor maturi cu diferite drepturi și datorințe, cari toți laolaltă formează așa-numita societate omenească. Acum trebuie să punem în praxă fieștecarea la locul său aceea ce am luvătat în școală și în casa părintească. Țăranul să-și poarte economia, meșteșugarul meșteșugul, iar domni domnia cu cinste. Fieștecarea ocupațiune omenească e frumoasă și de folos, fieștecarea om trebuie prețuit nu după averea și mărirea sa, ci după măsura în care este cinstit și muncește. Societatea omenească numai așa poate progresa, dacă respectază poruncile dumnezeiești, cele bisericesti și adevărurile din sf. evanghelie.

(Va urmă).

alfa.

Înștiințarea cerealelor.

Prin telegrama sa din 1 nov. a. c. Nr. 79.300 Prez., în minister ne roagă să aducem la cunoștință celor interesați următoarele:

Cu convocare la circularul ministerial Nr. 3925 în cauza înștiințării cerealelor disponibile și a luării lor în socoțință pentru trebuințele obștești se ordonează că:

1. Din 1 Novembre până la 25 Decembre a. c. nu are voie nimenea să pună în vânzare grâu, orz mestecat, săcară și ovăs, ci cumpărarea respective vânzarea se face exclusiv prin „Societatea pe acții pentru produse de rășboi” numită *Haditermény részvénytársaság*, sau prin încrezuții săi, cari provăzuți, înainte de începerea cumpărării, cu certificate de legitimare, pe acestea sunt îndatorăți a le prezenta primpretorelui spre vidimare, iar la cererea primăriei comunale, a i-le arată acesteia;

2. Aceia dintre producenți cari își vând sau își ofer (imbie) spre vânzare numitei societăți grăul, orzul mestecat, săcara și ovăsul, în răstimpul din 1 novembre până la 1 decembre a. c., primesc pentru produsele lor prețul maximal (cel mai mare), stabilit de autorități, iar pentru produsele, ce nu s'ar preluă până după 1 ianuarie 1916, primesc pentru păstrarea (Ingrigirea) cerealelor, un adaus lunar decâte 20 bani de maja metrică;

3. În zilele din 25 28 novembre a. c. sunt îndatorăți toți producenții să înștiințeze, decătă cantitate de grâu, săcară, orz, ovăs și de făină dispun. La aceasta cantitate se adaugă și cantitatea vândută, dar nepredată. Sunt îndatorăți mai departe să înștiințeze de câtă cantitate au lipsă pentru trebuințele economiei și ale susținerii casei, și după substragerea acestei cantități, câtă cantitate le prisosește;

4. Până la 25 decembre a. c., va să zică și după conscrierea din 28 novembre a. a., li stă fiecărui în voie și are drept să-și vândă societății amintite sau încrezuților săi și cu prețul maximal, cerealele de care dispune, cu începere din 25 decembre a. c., însă toate cerealele, ce întrec cantitatea neapărată pentru economie și pentru economia casei, se privesc de rechizițioate, iar producenții sunt îndatorăți a le predă societății cu un preț ce e cu 1 cor. mai mic ca cel maximal de maja metrică.

Este deci în interesul binepriceput al fiecărui producător să înștiințeze cu grăbire la susnumita societate sau la încrezuții săi, toate cantitățile de cereale ce întrec cantitatea pentru economie și pentru trebuințele casei.

Cum ordinul citat are valoare și pentru fasolea, mazărea și linteă disponibilă, se pune în vedere, că acei cari dispun decâte un cvant ce trece peste 30 klgr., și pe care nu-l înștiințază până la 25 decembre a. c. societății pentru produse de rășboi, sau nu-l aduc înșiși în piață spre a fi vândut psntru consumație, sau nu-l vind vreunui comerciant din localitate, care se indeletnicește cu vânzarea în mic de păstăiaioase, atât fasolea, mazărea, cât și linteă disponibilă să rechiziționează cu un preț ce e mai mic cu 4 cor. ca prețul maximal.

Sibiu, 3 novembre 1915.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Pant. Lucața, prez., Victor Tordășianu, secr.

CRONICA.

Influența rășboiului asupra portului românesc. S'ar crede, că rășboiul de azi, să nu aibă nici în clin nici în mănecă cu frumosul nostru port românesc. Realitatea însă dovedește contrarul. Dela izbucnirea rășboiului încoace, pitorescul nostru port a suferit și sufere și el tot mai multe schimbări în spre rău. Drăgălașa iie albă ca zăpada și poalele Româncelor noastre încep a fi înlocuite cu sdrênțe negre jidovești de prost gust. Șuba frumoasă a bărbaților începe a fi înlocuită cu șpențerul nēmțesc din pănură jidovească ordinară. E drept că cazurile sunt încă sporadice, dar tocmai pentru aceea am crezut de bine a anunța ivirea acestei boale fiind în germene încă, ca cu atât mai ușor să se poată oprl expansiunea ei, bine știind că, în timpuri ca acestea e alimentată de împrejurări prielnice în abundență. Cauzele cari au dat naștere acestui rău, sunt următoarele: întâiu de toate sunt prețurile exorbitante ale produselor de lână și bumbac, fără de cari confecționarea portului nostru e cu neputință. A doua cauză e, că sporindu-se lucrul câmpului, femeile cari până aci erau ocupate cu trebile casei și cu confecționarea hainelor, au fost silite să-și înlocuească bărbații atât pe lângă casă cât și la câmp, în tot decursul anului, făcând toate acestea în detrimentul frumosului nostru port. O altă cauză e nizuința jidancelor neguțătoresc delatate și orașe de a sfătul pe Româncele noastre, să poarte haine negre în semn de doliu după bărbații lor înrolați, ori căzuți pe câmpul de luptă. Evident, că prin aceasta jidanca nu tinde spre altceva, decăt doar spre a-și înmulți isvoarele sale de câștig. Acestea ar fi cauzele primordiale ale ivirii acestui rău. E de datorința noastră a celor puși în fruntea popoului nostru, mai ales a preoțimeii și învățătorimeii noastre delatate, a sfătului și a dojenii părintește pe aceia, cari s'ar lăsa pradă acestui păcat de a pângărl tradiționalul nostru port, admirat de lumea întreagă! Să-i spunem țăranului nostru, că e mai cu cinste a purta în spate o șubă românească fie și cărpită, decăt a purta o sdrênță de haină nouă jidovească. Să-i spunem Româncei noastre că, e mai frumoasă și e mai curată când e îmbrăcată în cămașe albă ca zăpada, decăt în hainele negre jidovești proaste și urite! Să spunem apoi și celor tineri și celor bătrâni, că

ochiul neadormit al atotputernicului nostru Dumnezeu, vede inima noastră cernită și îndoliată de atâta amar de vreme.. și că, nu pentru pângărirea frumosului nostru port ne va trimite mult dorita mângâiere, ci pentru curățirea și îndreptarea mult întristatelor noastre inimi și pentru ținerea cu tărie la limba, legea și credința strămoșească! Bara, luna lui Brumar, 1915. Invățătorul Petre Ugliș.

Tragerea clopotelor permisă. Pentru comunele bisericesti din dieceza Caransebeșului, mărginașe cu Sărbia, fusese oprită de mult tragerea clopotelor, din motive de ordin militar. Acum însă, după ce Sărbii sunt alungați departe în interiorul țării lor, motivele opreliștei au încetat și tragerea clopotelor a fost permisă pentru viitor.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din Slatina M. (Marosszatna), se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Uzufuctul alor 17 jughere și 800 st. □ pământ parohial la deal.

2. Grădină parohială în mărime de 800 st. □.

3. Casă parohială constătătoare din 2 odăi, cuină și cămară.

4. Stolele legale.

5. Birul preoțesc și anume: dela credincioșii cu pământ estravilan câte 30 litre cucuruz desfăcat, iar dela cei fără pământ (jeleri) câte 15 litre cucuruz desfăcat, dela fiecare număr de casă.

6. Eventuala întregire dela Stat.

Parohia este de clasa a III-a.

Alesul va suportă toate dările publice după venitul parohial și este deobligat să catehizeze la școala din loc fără alta remunerație.

Recursele, adresate comitetului parohial din Slatina Mureșană, ajustată regulamentele sunt a se susține Preaonoratului Oficiu protopresbiteral ort. rom. din Mariaradna. Reflectanții vor avea a se prezenta în sfta biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în rituale și oratorie.

Dat în ședința comitetului parohial ort. rom. din Slatina M. ținută la 23 aug. (5 sept.) 1915.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopie Givulescu* ppbiterul Radnei.

—□—

1—3

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de cl. III. **Satulbarb**, se publică din nou concurs, cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan, pe lângă beneficiul următor:

1. Casă parohială cu 3 odăi, supraedificate și grădină.

2. Pământ parte arător, parte livadă 24 iug. a 1600 st. □.

3. Drept de pășunat pentru 10 vite.

4. Bir preoțesc 1 vică (30 litre) de cereale sau 2 cor. de fiecare nr. de casă.

5. O cânepiște de 1 cubul sămăntură.

6. Stolele îndatinate, staverite din partea comitetului par. la anul 1911.

7. Întregirea dela stat.

Dările după beneficiu le suportă alesul, care va avea să catehizeze regulat la orice școală aflătoare pe

teritoriul comunei, fără să pretindă pentru aceasta vre-o remunerațiune specială dela parohie.

Reflectanții sunt poștiți a-și înainta petitele adiustate bu documente originale, adresate comitetului par., la oficiul protopopesc ort. rom. din Oradea-mare în terminul de sus, având în acest restimp cu observarea strictă a Reg. p. par. a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică, pentru a-și arăta capabilitatea în rituale și oratorie.

Satulbarb, din șed. comit. par.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath* protopresbiterul Orăzii-mari.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confes. gr. or. rom. din **Babșa**, traciul Belințului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Salar, în bani gata 1000 cor.

2. Scripturistică 20 cor.

3. Conferințe 20 cor.

4. Dela fiecare înmormântare 80 fil.

Eventuală întregire dela stat.

6. Locuință în natură, cu grădină.

Dările după pământ cad în sarcina învățătorului.

Petițiile concursuale, instruate cu documentele de lipsă în orginial și, dacă reflectantul e deja în funcție, cu atestat dela respectivul protopresbiter tractual, au să se adreseze comitetului parohial din Babșa pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț (Belence Temes-megy).

Dacă reflectantul e asentat, fără a fi făcut anul de voluntar, e dator să descopere lucrul acesta în petiția concursuală.

Concurenții au să se prezenteze într'o Duminică ori într'o sârbătoare în sf. biserică din Babșa spre a-și arăta desteritatea în tipic și în cântare.

Cei cu pregătiri mai înalte, și cei apți a diriga cor, vor fi preferiți.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protopesbiter.

—□—

2—3

Pe baza înaltului ordin konzistorial Nr. 4661/915, prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului de învățătoare la școala gr. or. rom. din **B.-Comloș** (*Nagykomlós*) cu termen de urgere de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele condițiuni:

1. Salarul prescriș de art. de lege XVI din 1913, din care comuna bisericască garantează salar până la suma de 1500 cor., iar competențele dela suma aceasta în sus sunt asigurate dela stat cu rezoluțiunea ministerială Nr. 147.473/913 din 24 nov. 1913.

2. Fiindcă parohia nu poate acum asigura cvartir propriu în natură, — învățătoarea primește deocamdată relut de cvartir în sumă corespunzătoare categoriei comunei B.-Comloș. Când parohia va da cvartir în natură corespunzător cerințelor legii, relutul în bani are să încete de sine.

3. Pentru participare la conferințele învățătoarești 20 coroane.

4. Învățătoarea are să conducă elevele regulat la sfânta biserică în dumineci și sârbători, și întrucât învățătoarea va fi fost evalueată și din cântarea bise-

ricească, va avea să propună elevelor sale și cântarea bisericească.

5. Recursele adresate comitetului parohial gr. or. român din B.-Comloș (Nagykomlós) și ajustate cu: a) extras de botez din matricula bisericească; b) diploma de învățătoare; c) certificat de apartinență; d) eventuale atestate despre serviciul prestat — sunt a se înainta Prea onor. oficiu protopopesc în Banat-Comloș (Nagykomlós) comitatul Torontal.

6. Reflectantele vor avea a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sfânta biserică din loc pentru a face cunoștință cu poporul.

B.-Comloș (Nagykomlós) din ședința comitetului parohial ținută la 28 august/10 sept. 1915.

Stefan Radu,
președinte.

Nicolae Popovici,
notar.

In conțelegere cu *Mihai Păcățian*, protopop.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea unui post de învățător vacant la școala confesională ort. român din Utvin (Ötvény) se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în organul diecezan „Bis. și Școala“, pelângă următorul beneficiu:

1. În bani gata dela comuna bis. 1000 cor.
2. Locuință corespunzătoare (2 odăi, cuină, cămară) și grădină în natură.
3. Spese de conferință 20 cor.
4. Scripturistică 10 cor.
5. Dela înmormântări unde va fi pofit 1 cor., iar dela alte funcții cantorale la cari va fi pofit, stola obicinuită.

Alesul va avea să provadă cantoral în biserică fără altă remunerațiune.

Ajutorul de stat pentru întregirea salariului conform art. de lege XVI din 1913 este încuviințat.

Recursele ajustate cu: a) extras de botez din matricula bisericească; b) diploma de învățător; c) certificatul de apartinență d) declarație relativă la obligamentul militar și e) eventuale atestate de serviciu sunt a se înainta Prea onor. oficiu protopresbiteral gr. or. român în Timișoara (Temesvár-Gyárvaros) iar reflectanții vor avea a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sta biserică din Utvin (Ötvény) pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial gr. or. rom. la 30 aug. (12 sept.) 1915.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu *Ioan Oprea*, adm. protopopesc.

—□— 2—3

În conformitate cu rez. conz. Nr. 5260/915 se repetă publicarea concursului pentru îndeplinirea capelăniei temporale pe lângă veteranul preot Ilie Ilica din Bodești (Bozsd) cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul opcios, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Beneficiarea întregii sesiuni parohiale (32 jug.)
2. După un an de serviciu, capelanul va beneficia casa parohială împreună cu supraedificatele și intravilanul pe care e zidită casa parohială.
3. Toate stolele obveninde în parohie (stolele legale).
4. La cele 2 semestre capelanul afară de întregirea de stat ce compete capelanilor, va primi câte 100—100 cor. din întregirea de stat a preotului Ilica, care beneficiază întregire superioară.

Alesul va suportă singur toate dările publice după venitul parohial și va catehiză fără altă remunerație.

Recursele, adresate comitetului parohial din Bodești, ajustate regulamentar pentru parohii de cl. II a sunt a se subșterne oficiului protopresbiteral din Buteni (Körösbökény).

Reflectanții trebuie să se prezinte în biserică din loc pentru a-și arăta desteritatea în rituale și oratorie.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu *Florian Roxin*, protopresbiter.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți din Sepruş (Seprös) se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Bis. și Școala“.

Emolumentele cu acest post sunt:

1. În bani gata 1000 cor.
2. 8 jughere cu drept de pășunat a căruia venit după detragerea dării care are a o suportă alesul face 200 cor.
3. Locuință cu grădină.
4. Spese de conferință și scripturistică 40 cor.
5. Dela înmormântări 1 cor.

Cel ales are a conduce strana fără alta remunerațiune. La acest post reflectanții fără ani de serviciu sunt preferiți.

Pentru orientare comitetul parohial aduce la cunoștința celor interesați, că întregirea salariului conform legilor existente se va cere dela Stat.

Recursele ajustate cu documentele recerute sunt a se înainta P. Onor. Oficiu protopopesc din Boroșineu (Borosjenő) iar reflectanții vor avea a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sita biserică din Sepruş spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parohial gr. ort. rom. ținută la 11/24 octomvrie 1915.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Ioan Georgia* protopresbiter insp. școl. conf.

—□— 3—3

Librăria diecezană din Arad

are depozit bogat în cărți și revizite bisericești (potire, disc, ste-luță, candelă, cruci, ripizi, cădelnițe, prăznicare) prapori și ornate. Execută și reperaturi. Cereți catalog.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	
Cruce pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	— 50 cor.
Litier argint china	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnăvi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite culori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	
Evangelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.